

M. Saim UYSAL

500 Büyük Sanayi Kuruluşu Araştırma sonuçları

31.5.2019

İstanbul Sanayi Odası tarafından “Türkiye’nin 500 Büyük Sanayi Kuruluşu – 2018” araştırma raporu yayınlandı. Sonuçlarının önemli hususlarını şöyle özetleyebiliriz.

1- Üretimden satışlar %34,5 artışla 878 milyar TL’ye ulaşmıştır. (son 14 yılın en yükseği) bu sonucun yaratılmasında Fiyat artışları, döviz kurlarındaki yükselme ve ihracat gelirlerinin artması etkin olmuştur.

2- Türkiye’nin en büyük şirketi TÜPRAŞ olmuştur. Bu şirketi sırasıyla FORD, TOYOTA, OYAK-RENAULT, TOFAŞ gibi otomotiv şirketleri takip etmiştir.

3- Savunma sanayi şirketleri ASELSAN ve TUSAS sıralamalarını hızla yükseltmişlerdir.

4- 500 şirketin 381’i kar elde etmiştir. Bir önceki yıl bu sayı 422 olmuştu. Zarar eden şirket sayısı 78’den 119’a yükselmiştir.

5- Faiz, amortisman ve vergi öncesi kar oranı %48 artmıştır. Ancak Faaliyet karının %88,9’u finansman giderlerinin karşılanmasına gitmiştir. Bir önceki yıl bu oran %49,8’di. Sanayi firmaları nerdeyse karlarının tamamını finansman giderlerini karşılamada kullandılar. Bu nedenle vergi öncesi kar ancak %19,7 oranında artabilmiştir. 2018 yılının ikinci yarısındaki kur ve faiz artışları bu şirketler için olumsuz bir ortam yaratmıştır. Finansman maliyetinin ciro marjı %10,9, finansal borçlar da EBİTDA’nın 2,34 katı. Türk Sanayinin ithale dayalı üretim yapısı ile borca dayalı kaynak yapısının acilen değişmesi gerekmektedir.

6- İlk 500 sanayi şirketinin borç/aktif oranı 2008 yılında %57’ye iken 2018 yılında %67’ye yükselmiştir. Özkaynak oranı da %33’e gerilemiştir ki bu oranlar tarihsel olarak en olumsuz kaynak yapısını gösteriyor. Daha da kötüsü borçların yüzde 45,3’ü kısa vadeli.

7- İSO-500’ün devreden KDV yükünün de 2018 de %35,6 artışla 9,7 milyar TL’ye ulaşmıştır. 500 şirketin 2018 vergi öncesi toplam karının 63,5 milyar TL olduğunu dikkate alırsak bu tutarda KDV yükü önemli bir sorun olduğu açıktır.

8- ISO Başkanı Erdal Bahçivan sonuçları değerlendirirken “31 Mart seçimleri sonrası ortaya çıkan tablonun ekonomide yılın ikinci yarısına ilişkin beklentilerde aksama olacağını gösterdiği ”nin altını çizmiştir.

Sn. Bahçivan “Türkiye’deki mevcut bankacılık yapısı ile Türk sanayinin kendisini döndürmesinin çok kolay olmadığını” ifade etmiştir. Çözümün sermaye piyasalarının kullanılması, şirket birleşmeleri ve ortaklıklarının olması gerektiği dile getirilmiştir.

9- ISO 500’ün 2018 ihracatı %11,3 artışla 71,8 milyar dolar oldu. Türkiye ihracat artışı %7’nin üzerinde bir artış gerçekleştirilmiştir. Bu performansa bağlı olarak ISO-500’ün Türkiye sanayi ihracatı içindeki payı da %44,5’e yükselmiştir.

10- Teknoloji ve Ar-Ge de görece yükselme gerçekleşmiştir. Düşük teknoloji yoğunluklu sanayi payı %37,5, orta-düşük teknoloji yoğun sanayi payı %35 olmuştur. Orta-yüksek teknoloji yoğunluklu sanayi payı ise %20,2 den %22,2’te yükselmiştir. İleri teknoloji yoğunluklu sanayi payı da %5,3’tür.

Ar-Ge yapan firma sayısı 276 ya yükselmiştir. (2012 den bu yana en yüksek)

Yabancı sermaye paylı şirketlerin sayısı da 2018 yılında 2 adet artarak 117 ye yükselmiştir.

Ülkemiz ekonomisinin en önemli problemlerinden birisi “yüksek borçluluk”. Özel sektör borçlu. Hem de yüksek döviz borçlusu. Kamu sektörünün borç yapısı da gittikçe bozulmakta. 1.2 trilyon iç borcun %51’i döviz cinsinden. Bu oran bir önceki yıl (2018) %40’tı. Güveni tesis etmeden ekonomide istikrarı sağlamak zor. Güveni tesis etmenin yolu da iç ve dış gerginlikleri azaltarak, evrensel standartlarda hukuk ve demokrasi ortamı sağlayarak konsensüs içinde “yüksek enflasyon” sorununu acilen çözmekten geçiyor. Kuşkusuz bunun için şeffaflığı, hesap verebilirliği ve gerçek anlamda özerk olan kurumlar ile rasyonel kurallı politikalar oluşturarak yola çıkmakla işe başlamamız gerekmektedir. Ekonomi tarihi; yüksek borçluluk, popülist kamu harcamaları, yerel paradaki ciddi değer kayıpları ile yüksek enflasyon, ekonomik küçülmeler ve yüksek temerrüt riskinin yaşandığı ülkelerin fakirleşme örnekleriyle doludur.